

ГОД ЭКОЛОГИИ - забота общая

ЕЛБАСЫ ЖОЛДАУЫ
АЛҚЫЛАНДЫ

6

НАУКА.ЭКОЛОГИЯ.
ИННОВАЦИИ

4-5

ҚАСИЕТТІ ЖЕРЛЕР
САЙТЫ

7

ЗАБОТА ОБЩАЯ

2018 год акимом Павлодарской области Б. Ж. Бакауовым объявлен Годом экологии. Разработаны мероприятия, предусмотренные для реализации в рамках Года. Принимаются меры по обеспечению прозрачности проводимых природоохранных мероприятий как местными исполнительными органами, так и крупными промышленными предприятиями. Депутатский корпус активно включился в проводимую работу по Году экологии.

Проведено совместное заседание постоянных комиссий областного маслихата и областного общественного совета по вопросам экологии и охраны окружающей среды, где рассматривался вопрос о состоянии и мерах по обеспечению экологической безопасности и охраны окружающей среды. Депутатами были отмечены неединичные факты нарушения предприятиями региона нормативов предельно допустимых выбросов (ПДВ), отсутствия разрешения на эмиссии в окружающую среду. По мнению депутатов, одним из путей улучшения экологической ситуации должен стать рациональный и экологически безопасный сбор коммунальных отходов, предусматривающий отдельный сбор, хранение, регулярный вывоз, переработку, утилизацию и обезвреживание опасных компонентов коммунальных отходов.

На заседании постоянной комиссии областного маслихата по вопросам экологии и охраны окружающей среды выступили руководители крупных промышленных предприятий с информацией о выполнении природоохранных мероприятий. Была обозначена необходимость широкого информирования населения области о результатах мероприятий, проводимых в рамках Года экологии.

В рамках очередной сессии областного маслихата 26 сентября рассмотрен вопрос состояния охраны окружающей среды. В отчетах руководителей управления недропользования, окружающей среды и водных ресурсов, департамента экологии особое внимание уделялось мерам по контролю за состоянием атмосферного воздуха, воды и почвы. По итогам заседания принято постановление, в котором дан ряд рекомендаций заинтересованному государственному учреждениям и предприятиям области.

Одной из актуальных проблем во всем мире остается проблема переработки твердых бытовых отходов.

Она требует системного и комплексного решения. Особая важность данной проблемы для будущего республики Казахстан подчеркнута Главой государства в Послании этого года. Для решения данного вопроса изучается эффективная мировая практика переработки ТБО, рассматриваются возможности каждого региона. Депутатами этот вопрос изучался с выездом на ряд предприятий области, внедряющих современный опыт переработки ТБО.

ТОО «InterRubberRecycling» в городе Павлодаре занимается сбором и утилизацией использованных шин всех видов и на вторичной основе выпускает тротуарную плитку и крошку.

Опыт предприятия, по мнению депутатов, является примером создания экологически эффективного производства. Были также посещены полигоны Павлодара, Экибастуза и Аксу. Члены постоянной комиссии по вопросам экологии и охраны окружающей среды посетили ТОО «Казкопром» (картонно-рубероидный завод). На сегодняшний день завод производит из переработанной макулатуры туалетную бумагу, каретки для яиц, оказывает услуги по хранению дорожного битума. Депутатская группа с участием секретаря областного маслихата Бексейтовой Б.М. побывала в ТОО «Электро-ТрансРеелто» в городе Экибастузе, которое занимается сбором, переработкой и обезвреживанием отработанных ртутьсодержащих ламп.

Депутаты сделали ряд замечаний по соблюдению техники безопасности на предприятии, ими также было предложено рассмотреть возможность утилизации использованных батареек на предприятии.

В течение первого полугодия депутатами были посещены все города и районы с целью изучения данной проблемы и привлечения госорганов, предприятий к её решению. Были проведены совещания во всех городах и

районах с участием секретаря областного маслихата Бексейтовой Б.М., участием акимов, депутатов, органов прокуратуры, руководителей природоохранных государственных учреждений, представителей СМИ по вопросам утилизации ТБО.

Утвержден перечень ключевых мероприятий по проведению Года экологии в области, где одним из основных мероприятий предусматривается внедрение раздельного сбора в государственных учреждениях, образовательных, а также медицинских организациях.

Внедрение раздельного сбора в государственных учреждениях, образовательных, а также медицинских организациях.

При содействии депутатов областного маслихата в школах Павлодара, Экибастуза и Аксу начался экологический марафон. Эко-пост «Школа за раздельный сбор мусора» стартовал в феврале 2018 года в школе № 36 города Павлодара. Это движение активно распространяется в образовательных, медицинских и культурных учреждениях городов области. На сегодня в 267 учреждениях установлены контейнеры для раздельного сбора мусора.

В городах ведется определенная работа по сортировке и частичной переработке отходов. Систематизирован сбор с населения ртутьсодержащих отходов в городах области.

В трех городах установлено 200 контейнеров. В областном центре в местах массового скопления людей, в скверах, парках, во дворах и государственных учреждениях установлены 147 контейнеров для сбора пластиковых отходов.

В начале октября текущего года на городском полигоне города Экибастуза завершен монтаж мусоросортировочного комплекса на двенадцать постов мощностью 40 тысяч тонн в год. Установка данной мусоросортировочной линии позво-

лит уменьшить объем мусора на одну треть часть.

Актуальными для нашего региона в силу его промышленного развития остаются проблемы обеспечения чистой питьевой водой и борьбы с загрязнением воздуха. Депутатским корпусом реализуется ряд экологических инициатив. В первую очередь, при активном содействии депутатов областного маслихата подписаны меморандумы о взаимном сотрудничестве в области охраны окружающей среды с руководителями 15-ти промышленных предприятий. (Аксуский завод ферросплавов – филиал АО «ТНК «Казхром», АО «Евроазиатская энергетическая корпорация», АО «Алюминий Казахстана», АО «Казахстанский электролизный завод», ТОО «Экибастузская ГРЭС-1 имени Булата Нуржанова», АО «Станция Экибастузская ГРЭС-2», АО «Павлодарэнерго», ТОО «Богатырь Комир», ПФ ТОО «Каустинг», ТОО «Компания Нефтехим LTD», АО «Каустик», ТОО «Майкубен - Вест», АО «Майкаинзолото», ТОО «Павлодарский нефтехимический завод», ПФ ТОО «KSP Steel»). Во-вторых, впервые состоялись брифинги 12 руководителей, генеральных директоров крупных промышленных предприятий региона с представителями СМИ и общественности по вопросам проводимых предприятиями природоохранных мероприятий.

Эффективным инструментом информирования населения в вопросах загрязнения атмосферного воздуха стала трансляция с 15 февраля этого года на 4-х LED-экранах в городе Павлодаре данных с постов наблюдения РГП «Назгидромет».

Согласно поручению акима области для оперативного реагирования и принятия своевременных и действенных мер в отношении природопользователей, допустивших превышение ПДК, закуплены 14 высокоточных измерительных приборов, которые усилят контрольно-ин-

спекционную деятельность.

Проведены рейды по замерам воздуха на границе санитарно-защитных зон Аксу и Павлодара, в котором приняли участие сотрудники управления недропользования и представители общественности. Алматинская подрядная организация проверила санитарно-защитную зону Аксу по поводу превышения предельно допустимых норм содержания в атмосфере оксида углерода, диоксида серы и оксида хрома. Специалисты на месте получили экспресс-анализ на оксид углерода, который не превысил предельно-допустимую норму. Сотрудниками лаборатории при АО «Каустик» были сделаны замеры воздуха, почвы и воды на превышение предельно-допустимой нормы ртути на озере Былкылдаке. В результате экспресс-анализа выяснилось, что содержание в воздухе вредных веществ не превышает ПДК.

Открыт дополнительный маршрут на реке Иртыш по забору поверхностных вод и донных отложений на створе с ВКО, и ежемесячно с 1 июня т.г. осуществляется отбор проб по 45 показателям.

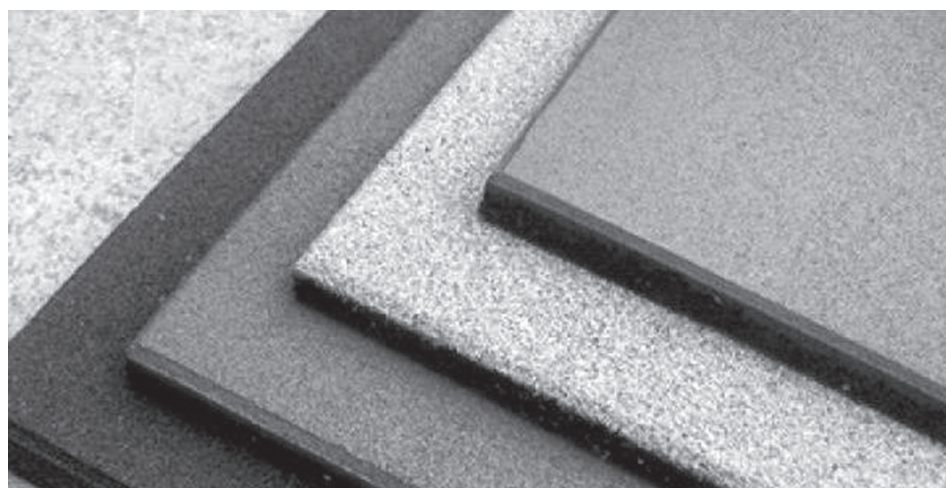
С начала года по области высажено около 14 млн. саженцев лиственных и хвойных пород (в т.ч. на территории государственного лесного фонда – 13,738 млн., на территории населенных пунктов – 107 тысяч).

В течение месячников по благоустройству населенных пунктов области, а также на территории городов и районов при участии партии «Нур Отан» и депутатов областного маслихата было посажено 106 791 шт. зеленых насаждений (в т.ч. промпредприятиями 13 683 шт.).

Выполнение мероприятий, запланированных в рамках Года экологии, будет способствовать улучшению общей экологической ситуации в Павлодарской области.

**Назарова И.Ф.,
главный специалист
аппарата маслихата
Павлодарской области**

ГОД ЭКОЛОГИИ В ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ

СБОР И УТИЛИЗАЦИЯ ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ШИН

ВСЕХ ВИДОВ И НА ВТОРИЧНОЙ ОСНОВЕ ВЫПУСК ТРОТУАРНОЙ ПЛИТКИ И КРОШКИ

267
учреждений

ВНЕДРЕНИЕ РАЗДЕЛЬНОГО СБОРА

В ГОСУДАРСТВЕННЫХ, ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ, МЕДИЦИНСКИХ УЧРЕЖДЕНИЯХ

ИНФОРМИРОВАНИЕ НАСЕЛЕНИЯ

В ВОПРОСАХ ЗАГРЯЗНЕНИЯ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА

4
LED-экрана

106 791
зеленых насаждений

ЗЕЛЕННЫЕ НАСАЖДЕНИЯ

ПРИ УЧАСТИИ ПАРТИИ «НУР ОТАН» И ПРОМПРЕДПРИЯТИЙ

200
контейнеров

СБОР РТУТЬСОДЕРЖАЩИХ ОТХОДОВ

С НАСЕЛЕНИЯ В 3-Х ГОРОДАХ ОБЛАСТИ

147
контейнеров

СБОР ПЛАСТИКОВЫХ ОТХОДОВ

В ОБЛАСТНОМ ЦЕНТРЕ В МЕСТАХ МАССОВОГО СКОПЛЕНИЯ ЛЮДЕЙ, В СКВЕРАХ, ПАРКАХ, ВО ДВОРАХ И ГОСУДАРСТВЕННЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ

НАУКА. ЭКОЛОГИЯ.

АВТОНОМНЫЕ СВЕТИЛЬНИКИ НА СОЛНЕЧНЫХ БАТАРЕЯХ

АВТОНОМНЫЕ СВЕТИЛЬНИКИ МОГУТ НАЙТИ ШИРОКОЕ ПРИМЕНЕНИЕ В УЛИЧНОМ ОСВЕЩЕНИИ ЗА СЧЁТ СНИЖЕНИЯ СЕБЕСТОИМОСТИ ПРОИЗВОДСТВА НА 47%.

В 2018-2019 УЧЕБНОМ ГОДУ ПЛАНИРУЕТСЯ ПРОИЗВЕСТИ БОЛЕЕ 100 АВТОНОМНЫХ СВЕТИЛЬНИКОВ КАК ДЛЯ СОБСТВЕННЫХ НУЖД, ТАК И ДЛЯ РЕАЛИЗАЦИИ НА ТЕРРИТОРИИ ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ.

БРИКЕТЫ ИЗ ВОЗОБНОВЛЯЕМЫХ ОРГАНИЧЕСКИХ МАТЕРИАЛОВ

ПОЛУЧЕНИЕ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТОПЛИВНЫХ БРИКЕТОВ ИЗ ВОЗОБНОВЛЯЕМЫХ ОРГАНИЧЕСКИХ МАТЕРИАЛОВ ДЛЯ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ЦЕЛЕЙ.

УМЕНЬШЕНИЕ ПОТРЕБЛЕНИЯ ПЕРВИЧНЫХ ЭНЕРГОРЕСУРСОВ, УНИКАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОРГАНИЧЕСКИХ ОТХОДОВ, РЕШЕНИЕ ПРОБЛЕМЫ ЗАГРЯЗНЕНИЯ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ.

ОТЛИЧИЕ ИДЕИ ПРОЕКТА ОТ СУЩЕСТВУЮЩИХ АНАЛОГОВ – ПОЛУЧЕНИЕ ТОПЛИВА С ТЕПЛОТВОРНОЙ СПОСОБНОСТЬЮ, РАВНОЙ ЭКИБАСТУЗСКОМУ УГЛЮ, ПРИ НЕЗНАЧИТЕЛЬНЫХ ВЫБРОСАХ ВРЕДНЫХ ВЕЩЕСТВ И НИЗКОЙ ЗОЛЬНОСТИ.

КЕРАМОГРАНИТ НА ОСНОВЕ МЕСТНОГО СЫРЬЯ ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ

СОЗДАНИЕ ИННОВАЦИОННОГО ПРОИЗВОДСТВА ОБЛИЦОВОЧНОГО МАТЕРИАЛА – КЕРАМИЧЕСКОГО ГРАНИТА – НА БАЗЕ МЕСТНОГО СЫРЬЯ.

УНИВЕРСАЛЬНОСТЬ КЕРАМОГРАНИТА ПОЗВОЛЯЕТ ВЫПОЛНЯТЬ ВНУТРЕНнюю И НАРУЖную ОТДЕЛКУ ЗДАНИЙ, МОЩЕНИЕ ПРИЛЕГАЮЩЕЙ ТЕРРИТОРИИ ИЗ ПРАКТИЧЕСКИ ОДНОГО МАТЕРИАЛА.

ОЖИДАЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ: БУДЕТ РАЗРАБОТАНА ТЕХНОЛОГИЯ СОЗДАНИЯ КЕРАМОГРАНИТА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ НАЦИОНАЛЬНЫХ МИНЕРАЛЬНЫХ РЕСУРСОВ. ПРОЕКТИРУЕМОЕ ПРОИЗВОДСТВО КЕРАМОГРАНИТА ОЖИДАЕТСЯ ВОСТРЕБОВАННЫМ НА ВНУТРЕННЕМ РЫНКЕ, А ТАКЖЕ В СТРАНАХ СНГ И ДАЛЬНЕГО ЗАРУБЕЖЬЯ.

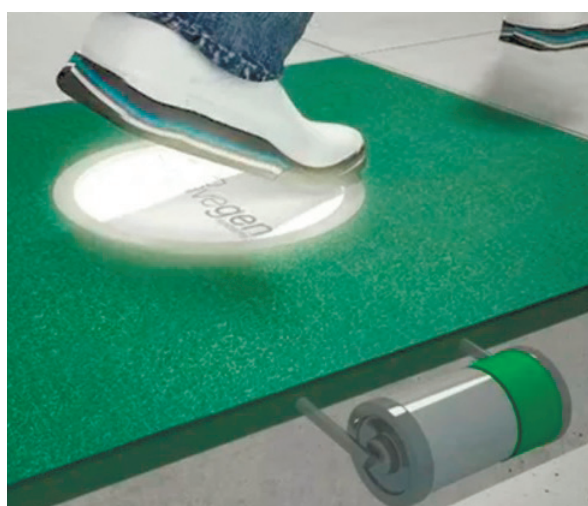
ИННОВАЦИИ

ПРОЕКТ «TECHNOGLASS»

ЕЩЁ ОДИН ПРОЕКТ – ЭТО «TECHNOGLASS». ПРОЕКЦИОННЫЕ ПАНЕЛИ, СТЕКЛА СО СПЕЦИАЛЬНЫМ ПОКРЫТИЕМ ПОЗВОЛЯЮТ ПОКАЗЫВАТЬ ДВУХСТОРОННЕЕ ИЗОБРАЖЕНИЕ ЗА СЧЕТ ПРИМЕНЕНИЯ МИКРОСФЕР.

В ПАВЛОДАРСКОМ ГОСУДАРСТВЕННОМ УНИВЕРСИТЕТЕ ИМЕНИ С. ТОРАЙГЫРОВА ПЛАНИРУЕТСЯ ПРИМЕНЕНИЕ ДАННЫХ ПАНЕЛЕЙ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ В СЛЕДУЮЩЕМ ГОДУ. БЛАГОДАРЯ ИМ, БУДЕТ СОЗДАВАТЬСЯ ЭФФЕКТ ПОГРУЖЕНИЯ В СРЕДУ.

ПЕШЕХОДНЫЕ ПЛИТЫ ДЛЯ ВЫРАБОТКИ ЭЛЕКТРОЭНЕРГИИ

ПРОЕКТ ПО ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ПЕШЕХОДНЫХ ПЛИТ ДЛЯ ВЫРАБОТКИ ЭЛЕКТРОЭНЕРГИИ, СПОСОБНЫХ ОБЕСПЕЧИТЬ АВТОНОМНОСТЬ РАБОТЫ СВЕТОВЫХ ПРИБОРОВ НА 50% И ОСВЕТИТЕЛЬНЫХ ЛАМП НА 25%.

ПЛИТЫ РАЗРАБОТАНЫ ИЗ КОМПОЗИТНОГО МАТЕРИАЛА, ПОЛОЖИТЕЛЬНО РЕШАЮЩЕГО ЭКОЛОГИЧЕСКУЮ СИТУАЦИЮ В РЕГИОНЕ.

СИСТЕМУ МОЖНО МОНТИРОВАТЬ НА АВТОМАГИСТРАЛЯХ И ПОДЪЕЗДНЫХ ПУТЯХ К КРУПНЫМ ИНФРАСТРУКТУРНЫМ ОБЪЕКТАМ.

ТЕХНОЛОГИЯ СОЗДАНИЯ НОВОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПРОДУКТА НА МЯСНОЙ ОСНОВЕ

СОЗДАНИЕ НОВОГО НАЦИОНАЛЬНОГО МЯСНОГО ПРОДУКТА, ГОТОВОГО К УПОТРЕБЛЕНИЮ – «ХЛЕБ МЯСНОЙ», ОБЛАДАЮЩЕГО НАПРАВЛЕННЫМ ПРОФИЛАКТИЧЕСКИМ ЭФФЕКТОМ ПРИ АНЕМИИ И КАЛЬЦИЕВОЙ НЕДОСТАТОЧНОСТИ.

РАЗРАБОТКА НОВОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПРОДУКТА ПОЗВОЛИТ РЕШИТЬ ПРОБЛЕМУ ОБЕСПЕЧЕНИЯ НАСЕЛЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН ВЫСОКОКАЧЕСТВЕННЫМИ РЕСУРСАМИ, ОБОГАЩЕННЫМИ ЖЕЛЕЗОМ И КАЛЬЦИЕМ.

ДАННЫЙ ПРОДУКТ БЫЛ СЕРТИФИЦИРОВАН СВОДОМ ПИЩЕВЫХ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ CODEX ALIMENTARIUS.

ЕЛБАСЫ ЖОЛДАУЫ ТАЛҚЫЛАНДЫ

С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінде Мемлекет басшысы Н. Назарбаевтың «Қазақстандықтардың әл-ауқатының өсуі: табыс пен тұрмыс сапасын арттыру» халыққа Жолдауы кеңінен талқыланды.

Жиналған қауым алдында университет ректоры, филос.ғ.к. Гаухар Ахметова сөз алды. Оның айтуынша, ЖОО өзіне тиесілі кәсіби тапсырмаларын шешіп, білім беру қызметтерінің сапасын арттырады.

Елбасы Жолдауында заман көшінен қалмай, бәсекеге қабілетті болуға білікті мамандарды даярлау мен университеттердің жауапкершілігін арттыруға баса назар аударды.

Осы мысалдар отандық және шетелдік білім беру қызметі нарығындағы қазақстандық білім беру

моделі халықаралық білім беру кеңістігінде өз орнын ойып алды деуге негіз бар. Бұл ұлттық білім беру жүйесінің беделін арттырады.

Павлодар мемлекеттік университеті Елбасы қойған тапсырмаларды кезек-кезеңмен жүзеге асыра отырып, әлемнің көптеген жетекші ЖОО-мен серіктестік орнатып, отандық білім беру үрдісіне

Швеция, Үндістан, Ұлыбритания, АҚШ, Түркия, Болгария және Хорватия мемлекеттерінің ғалымдарының тәжірибесін кеңінен қолдануда.

Павлодар мемлекеттік университетінің студенттері еңбек нарығында өзекті мамандықтарды игеріп, қос диплом алу мүмкіндігіне ие болды.

Жолдауда түлектердің оқуды тәмамдағаннан соң олардың жұмысқа орналасуын қадағалап, нарықта сұранысқа ие болуын қамтамасыз ету керектігі туралы айтылды.

Айта кетейік, 2017 жылы С. Торайғыров атындағы ПМУ түлегінің табыс көлемі 20%-ға артты. 2017 жылы тәмамдаған жастардың 98 %-ы өмірде өз орнын тапты.

ПМУ-ДЕ ҚУАТ ЕСЕНОВПЕН КЕЗДЕСУ ӨТТІ

С. Торайғыров атындағы ПМУ қабырғасында жерлесіміз, Google компаниясының қызметкері Қуат Есеновпен кездесу өтті.

С. Торайғыров атындағы ПМУ қабырғасында жерлесіміз, Google компаниясының қызметкері Қуат Есеновпен кездесу өтті.

Мейманмен кездесу еркін форматта өтті. Жиналған қауым Google компаниясының қызметі, Қуаттың жеке өмірі туралы сұрақтарын қойды.

Жастар болса, болашақтарын бағдарлау бойынша кеңес алды.

Өз жауабында Қуат қазіргі

заманда жеке тұлғаның дамуы үшін мүмкіндіктердің мол екенін жеткізді. Ал қолда бар мүмкіндіктерді қалт жібермеу үшін жеке қабілеттер мен адамды ынталандыру аса маңызды.

Еске сала кетсек, Қуат Есенов – халықаралық математикалық олимпиадалардың жүлдегері.

Оның қоржынында Шотландия (2002 ж.), Жапония (2003 ж.), Грецияда (2004 ж.)

өткен білім додаларының жүлделері бар. Ол АҚШ-тағы Массачусетс штатының (Massachusetts Institute of Technology, MIT) технологиялық институтын тәмамдаған. Қазақстан Президенті Н.

Назарбаев оның «алтын бала» деп атаған. Ол Гиннестің рекордтар кітабына 9-11 сынып аралығында алты алтын, бір күміс және бір қола медальге ие болған ең титулды оқушы ретінде енді.

ҚАСИЕТТІ ЖЕРЛЕР САЙТЫ

С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінде kielimeken.kz сайты мен «Павлодар облысының қасиетті жерлері» мобильді қосымшасының тұсаукесері өтті.

С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінде kielimeken.kz сайты мен «Павлодар облысының қасиетті жерлері» мобильді қосымшасының тұсаукесері өтті.

«Рухани жаңғыру» бағдарламасы шеңберінде жүзеге асырылған жоба облыстың киелі жерлерін таныстыру мен қасиетті жерлер туризмін дамытуға сеп болуды көздейді.

Мобильді жобаны университет «Ақпараттық жүйелер» мамандығының магистранты Кеңес Қабылбеков әзірледі.

«Рухани жаңғыру» институтының директоры, жоба жетекшісі, т.ғ.к. Ержан Торайғыровтың айтуынша,

Павлодар облысында шамамен 50 тарихи нысан бар. Олардың қатарына ежелгі, орта

ғасыр және бүгінгі заманға тиесілі ескерткіштер, сонымен қатар, ақын-жазушылар, қоғам және саяси қайраткерлердің өміріне қатысты ескерткіштер жатады. Олардың басым бөлігі Баянауыл ауданында орналасқан.

Сайт пен мобильді қосымшаның материалдары жергілікті ғалымдардың зерттеулеріне орай үнемі жаңартылып отырады.

ГЕОИНФОРМАЦИОННЫЕ СИСТЕМЫ - НА СЛУЖБЕ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА

Сельское хозяйство является одной из важнейших отраслей экономики нашей области: около 4 млн. гектаров пахотнопригодных земель, из которых не используются и являются залежными около 40 процентов. Именно поэтому как никогда актуальное идущее в настоящее время в рамках реализации государственной программы Цифровой Казахстан, Положения Послания Президента «Новые возможности развития в условиях четвертой промышленной революции» активное внедрение сельхозпредприятиями области ГИС-технологии в растениеводстве и лесном хозяйстве и информационных технологий в селекции животных.

В отличие от других отраслей, сельское хозяйство при сравнимых вложениях является самой низкодоходной отраслью, что обусловлено множеством факторов. Несмотря на это ведется упорная работа по совершенствованию ведения сельского хозяйства и внедрению инновационных технологий для сокращения издержек производства. Одна из таких инноваций - применение информационных технологий в сельском хозяйстве области, оснащение сельскохозяйственной техники системами спутниковой навигации, автоматизации производственных процессов. Это позволит более динамично развивать аграрное производство и требует внедрения высокоэффективной системы земледелия, современных технологий сбора и обработки информации, необходимой для решения многочисленных производственных и управленческих задач с использованием современных технологий, в том числе - географических информационных систем (ГИС).

Применение космических и информационных технологий позволяет придать процессу управления сельским хозяйством страны (и/или отдельного региона)

такие свойства, как глобальность, системность, оперативность, непрерывность.

Все это в итоге позволит получить конечную продукцию меньшей себестоимости. По «старинке» улучшить работу предприятия уже не получается, поэтому требуется принципиально иной подход к механизмам управления предприятием и всеми технологическими процессами, полностью автономный и одновременно дисциплинирующий работников.

Поэтому внедрение геоинформационных технологий в сельхозпредприятия и компьютерный мониторинг их деятельности является наиболее перспективным направлением развития сельского хозяйства области. Это позволит повысить эффективность технологических процессов сельскохозяйственного предприятия, более рационально использовать сельскохозяйственные угодья, сельхозтехнику и рабочее время и, как следствие, повысить рентабельность предприятий области.

Нами подготовлены учебные пособия по дисциплине «Геоинформационные системы в сельском хозяйстве», содержащие общие понятия о геоинформаци-

онных системах и сферах их применения, сведения о применении геоинформационных систем в обучении для студентов и подготовки специалистов для АПК, заинтересованных в совершенствовании сельскохозяйственного производства. Необходимо выделить три основных направления ГИС, как наиболее распространенных сфер его применения. Во-первых, с решением задач учетно-инвентаризационного характера, то есть работа с данными и координатными измерениями. Второе направление связано с управлением и принятием решений. И в третьем направлении акцент будем делать на моделировании и анализе сложных ситуаций. ГИС имеет более широкую область практического использования: управление земельными ресурсами, земельные кадастры; качество обработки почвы; мониторинг посевной компании; мониторинг урожайности сельхозкультур; мониторинг уборочных работ; определение засоренности полей сорняками; мониторинг результатов химической прополки; увлажненность почвы; инвентаризация и учет объектов распределенной производственной инфраструктуры и управление ими; проектиро-

вание и планирование в сельском строительстве; картографирование сельхозугодий; навигация и управление движением наземного транспорта; дистанционное зондирование земли; управление имеющимися природными ресурсами; мониторинг среды; оперативное управление перевозками сельхозпродукции; маркетинг и анализ сельхозрынка; управление земельными ресурсами хозяйства и т. д. В животноводстве внедрение информационно-аналитической системы позволит повысить результативность селекционной работы.

Таким образом, в связи с активным внедрением по всей республике ГИС-технологии в сельское хозяйство и, руководствуясь политикой государства и уполномоченного органа Министерства образования и науки, агротехнологический факультет Павлодарского государственного университета им. С. Торайгырова проявил инициативу и начал обучение студентов по образовательной траектории «Полеводство с основами ГИС-технологии» в рамках специальности В080100 Агрономия, траектории «Лесохозяйственное дело с основами ГИС-технологии» в рамках специ-

альности В080700 – Лесные ресурсы и лесоводство, траектории «Селекция в животноводстве с основами ИАС» в рамках специальности В080200 – Технология производства продуктов животноводства.

Предварительно преподаватели факультета прошли специальные курсы повышения квалификации в специализированном центре в городе Астане и вооружены необходимыми знаниями. Для подготовки достаточного количества специалистов со знаниями и навыками ГИС-технологии на факультете имеется достаточная материальная база. На базе недавно открытого учебного центра ПГУ в ТОО «Победа» Щербактинского района будут проходить обучение студенты нашего факультета и все желающие специалисты по основам цифровизации в сельском хозяйстве.

Для целевой подготовки специалистов по предлагаемому образовательному траекториям предприятия могут направить своих абитуриентов для обучения.

Т. Бексеитов
д.с.-х.н., декан
агротехнологического
факультета
ПГУ имени С. Торайгырова

НАУЧНЫЕ ТРУДЫ ВСЕГО МИРА В ПГУ!

Современные информационные технологии позволяют сделать обмен информацией более мобильным и эффективным. Электронные публикации быстрее находят своего читателя, легче и активнее актуализируются, предоставляя специалистам самую новую информацию в интересующей области. Научная библиотека им. С. Бейсембаева ПГУ предоставляет читателям возможность использовать в учебной и научной деятельности казахстанские и зарубежные полнотекстовые базы данных.

Не менее полезными могут быть и архивные материалы, например, подборки научных журналов, диссертации.

В открытом доступе: РМЭБ (Республиканская межвузовская электронная библиотека (полнотекстовая БД научных трудов, статей казахстанских авторов), Единая электронная библиотека, Thomson Reuters, Springerlink.

Кроме того, в тестовом доступе

представлены Электронно-библиотечная система (ЭБС) IPRbooks и ЭБС «Лань».

Базы данных ежедневно обновляются и пополняются новыми современными изданиями. На данных платформах доступны самые актуальные книги, которые невозможно найти в открытом доступе в сети интернет.

Среди неоспоримых преимуществ – быстрота и удобство поис-

ка и фильтрации изданий, расширенный функционал, современные и удобные сервисы для пользователей, высокая адаптивность системы, внимательный подход к каждому читателю.

Воспользоваться коллекцией можно с любого ПК университета, имеющего выход в интернет. Получить доступ к системе можно, зарегистрировавшись с одного из компьютеров университета или пройдя

регистрацию в социальных сетях VK или Facebook с использованием кода приглашения, который выдают в библиотеке университета. Доступ к системе может осуществляться как из университета, так и из любого другого места через личный кабинет в ЭБС. Работать с ЭБС можно в круглосуточном ре-

жиме удаленно через интернет, в том числе с мобильных устройств.

Не упустите возможность воспользоваться бесплатным доступом к современным учебным и научным изданиям!

Амантаева Б. К.,
библиотекарь высшей
категории научной библиотеки
им. С. Торайгырова

ЖУРНАЛИСТ, АУДАРМАШЫ ЛӘЗИЗА СЕРҒАЗИНАНЫҢ ТУҒАНЫНА-110 ЖЫЛ

Ләзиза апай жайында, ол кісінің маған тигізген шарапаты туралы баяғыда жазу керек еді. Неге осы күнге дейін газеттер мен журналдарға бір ауыз сөз жазбадым. Өзіне ризалығымды айта алмадым. Менің алғашқы балапан жырларымның тұсауын кесіп, сәби жүрегімнен шыққан өлеңдерімді республикадағы беделді басылымдардың қатарында тұрған «Қазақстан әйелдері» журналына басып шығарып, айды аспаннан шығарған еді ғой.

«Ауылым» атты өлеңімнің астында әкемнің атымен қатар тұрған өз есімімді көргенде қандай күйде болғанымды тілмен жеткізу мүмкін емес. «Ауылым неткен өзің көрікті едің»-деп толғанған бала-уса ойыма елжіреді ме, әлде мені қанаттандырып, ақындық жолға салғысы келді ме екен? Алматылық апайым алыс ауылдағы кішкентай ата-анасыз жетім қалған талабы бар балдырған қызды осылайша қуантты. Маңдайымнан сипады. Балаң ойымнан өрілген сәби жырым атақты ақын Тұрсынхан Әбдірахманова сияқты қыз-келіншектердің өлеңдерінің қатарында тұрды.

Ләзиза апай келін болып түскен жылы, ауылда көп өзгеріс болыпты. Бастауыш мектептер қайта ашылып, онда оқитын балалармен бірге ауыл үлкендері де Ләзизадан хат таниды. Келіннің кішіпейілділігіне, біліміне тәнті болған ауыл адамдары «мұғалім қыз» – деп еркелеткен. Ол жылдары Ләзизаның жазған мақалалары газетке шығып тұрады. Ләзиза ауылда ұзақ тұрмайды. Жолдасы Рашиттің қызмет бабына байланысты Павлодар қаласына көшеді. Бірақ, жетіжылдық мектептің ашылуына себепкер болады. Өзі Кереку қаласындағы №6-шы мектепте мұғалім болады. Павлодарда Бегімбет деген ұл баласы дүниеге келеді. Бекен ширап, өздігінен тамақ жейтін жасқа жеткенде Ләзиза білімін жетілдіруге, 1930-шы жылы Комвуждың жолдамасымен Алматы қаласындағы коммунистік жоғарғы оқу орнына оқуға аттанады. Ләзизаға Алматы сияқты алыс қалаға кету қандай қиын болса, жас баласын Қызылтаң ауылында қалдырып кету одан да ауыр болады. Бірақ, көзі ашық, оқыған келін алған бетінен қайтпайды. Өйткені, ол өз алдына биік мақсат қойған екен.

Қызылтаң ауылында болашақ журналист қыздың жастық шағы қалды. Бәлкім, менен барған хаттар сол бір жалын жастығын есіне салып, ауылға деген сағынышын оятты ма екен? Әйтеуір осы кісі маған ерекше қамқор болды. Алыста жатып бауырына тартты. Алматыда отырып, жас талапкерге мейірімін көрсетті. Қолынан келген көмегін көрсетті.

Алыс ауылда жатып мен де «Қазақстан әйелдері» журналының әрбір нөмірін, ағаларымның, апайларымның хаттарын асыға күтетінмін. «Өлеңінді жариялауға мүмкіндік болмай жатыр,» – деген жауап алсам да, төбем көкке жетіп, қуанатынмын. Өлең, мақалаларым жарияланбай жатса, міндетті түрде себебін айтып, өзі де хат жазатын. Ж. Байтанаева, Д.Дәуренбекова, М.Бошаев деген журнал қызметкерлерінен алған хаттарымды

қайта қайта оқып, қойған талаптарын орындауға талаптанатын едім. Бәрінен бұрын «Қазақстан әйелдері» журналының пошта арқылы жіберген қаламақысы маған үлкен көмек болды. Тиын-тебегіме киім ғана алып қоймай, үйдегілерге тамақ алуға да беретінмін.

Ләзиза жеңгеміздің алғашқы жолдасы бізге ағайындас туыс екенін естідім. Әбу Сәрсенбаевқа тұрмысқа шықса да, Серғазиндердің тегін алып тастамай, некеге тұрса да, өзгертпепті. Алғашқы қайын жұртына деген махаббаттың белгісі ме екен? Ауылда Серғазин Әбіш пен Нәсір деген ағайындар тұрды. Алматыдан осы туыстарына Ләзиза апамыздың өзі баласымен, ағадан қалған жалғыз тұяқ Бегімбет Серғазинмен жиі келіп жүретін. Базарлыққа «Қазақстан әйелдері» журналының бұрын шыққан тігіндісін әкелетін. Біз болсақ, Тоты, Бабандармен таласып оқитынбыз. Алматының тұрғыны Бекен (Бегімбет) өзгеше адам болып көрінетін. Ортадан жоғары бойы бар, тығыршықтай, домаланған жігіт болатын. Жүрісі жылдам, тез сөйлейтін, мінезі бала сияқты, қабағы түйіліп жүруші еді. Қолынан кітап түспейтін. Жүріп келе жатып, газет немесе кітап оқығанын талай көрдім. Біз ол ағамыздың бала мінезіне таңданатын едік. Кейде ауылдың қара сирақ балаларын маңайына жинап алып, доп тебетін.

Ләзиза апайды мен алғаш рет 1958-1959 жылдары көрдім. Жаздың жайма шуақ күндерінің бірі еді. Бір топ ұл-қыздар доп ойнап жүргенбіз. Ауыл тас жолдан екі-үш шақырым орналасқан. Неге екенін білмеймін, мен жол жақтан ауылға келетін қонақ біреуді күтетінмін. Екі көзіміз жолда болатын.

Бәлкім, соғыстан келетін ағаларды күтіп жүретін жеңгелерімді көрдім бе екен? Біреуді күту ауыл адамдарының әдетіне айналған секілді. Ойын қызығымен жүргенде менің көзіме анадайдан жүрістері тым асығыс екі адам шалынды. Көз алмай қарап тұрмын. Жақындаған сайын бөтен жандар екені көрінді. Үстінде жаздың күні болса да, ұзындығы бақайына дейін түсетін шапанға ұқсас макентожы бар. Етегі желкілдеп келеді. Толықтығына қарағанда әйел адам. Қолында саквояж, екінші қолында да ауыр жүгі бар. Қасындағы жігіттің бір қолында чамодан және екінші қолында тағы бір ауыр жүкті әрең көтеріп келеді. Бізбен бірге ұлдар да тұрған. Бәріміз де әлгі бөтен жандарға тосырқай қарап қалыппыз. Тәйт десе, тұра қашқалы тұрмыз. Әлгі бейтаныс әйел қолындағы жүктерін жерге қойды да, бізді қасына шақырды.

Ұлдар ауыр жүкті қос қолдап көтеріп алып, жүгіре жөнелді. Мен де

бір жүгіне ие болдым. Мұрнымды бір тартып қойып, қасына еріп келемін. Сөмке жақтан төтті бір хош иіс танауымызды жарып барады. Алма екенін біліп тұрмыз. Соны күтіп тұрған балалар қорадан шыға жөнелді. Мен де алды-артыма қарамай қаша жөнелдім. Қуанышымыз қойнымызға сыймай үйге жеттік. Көрген-білгенімізді айтып жатырмыз.

Күн кеш болды. Көз алдымнан әлгі апайдың бейнесі кетер емес. Ол кісінің маған қараған жанары, мейірімді сөздері. Анамды жерлегелі мұндай көзқарасты ешкімнен байқамаған сияқтымын. Көзіме жас үйірілді. Маған ауылдағылардың бәрі ұрсатын. Тіпті жәйдан жәй жүгіріп келсем де, Иманғалы атамыз «Немене сонша енгіліп, жүгірмей жүре алмайсың ба? – деп зекітін. Түннің бірауына дейін ұйықтай алмадым. Өзім жақсы көріп жүретін Мәйза апайымнан да әдемі, мейірімді жан деймін ішімнен. Алматыдан келген мейман апай бір түрлі ыстық секілді. Мені Алматыға өзімнен бірге алып кететіндей қиялға берілдім. Келесі күні ерте оянып алып, Әбіш атаның үйін айналып шықты. Ондағы ойым далаға шығып қалса, тағы да бір көрсем, сөйлессем деймін. Бір кезде үйден көрші тұратын Нәсір ағаның әйелі Құлпаш мұғалім шықты. Құлпаш менің қарным ашып жүр деп ойлады ма, үйге шақырып, қолыма нан ұстатты. Бала емеспін бе, бергенін алып, далада жеп тұр едім, үйден Ләзиза апай сыртқа шықты. Қолында шәйнек. Мені көріп қасына шақырды.

- Кәне, енді дұрыстап танысайық. Кімнің қызысың?
- Байғалының...
- Ақын Байғалының кенже қызы екенсің ғой. Көзінде мұң бар ма қалай?. Біреу ренжітті ме? Неге жасқаншақтап тұрсың? Мені білесің бе?

Мен төмен қарап үндемедім. Ол кісі қолындағы шәйнегін бір қолына алып, беті-қолын жуа бастады. Қолына су құюға ыңғай білдіріп едім, шәйнекті қолыма ұстата салды.

- Байғалы қайнағамның қызы екенсің ғой. Иә, әкенңді білетін едім. Анаң да қайтыс болған екен, бетінен жарылғасын. Топырағы торқа болсын. Өкең ақын еді, өлең шығарасың ба? – деп сұраған кезінде мен қолына су құйып тұрып, иә деп басымды изедім.
- Бәсе, сен қыздан бірдеңе шығайын деп тұр. Кітап оқисың ба? Мен сендерге шет тілінен аударған кітабымды әкелдім. Оқып шық, балаларға арналған шығарма. Адресімді жазып берейін, хат жазатын бол, - деді апай маған бұйыра сөйлеп. Ләзиза бір аптадай қонақ болып, ауыл үйден дәм татты. Мен де сабақтан соң, жүгіріп сол кісінің

қасына баратын болдым. Әңгімелерін тыңдаймын. Өзім жаттаған өлеңдерді айтып беремін. Даусыңды дұрыстап шығар, сөздеріңді анық айт, – дейді. Мен одан да жақсы оқуға тырысамын. Мектептегі мұғалімдер туралы сұрайды. Оған да жауап табамын.

Журналистік мамандық аламын, ҚазГу-ге оқуға түсемін деп газет қиындыларын түгендеп құжат тапсырған кезде, көп қиындықтар болды. Менің газетке шыққан мақалаларым жанр жағынан қысқа хабарлармен шектелген еді. Ләзиза апай «Қазақстан әйелдері» журналына шыққан өлеңдерімді де қиып алуға рұқсат берді. Сөйтіп, бір бума шығармашылығымды өткіздім де, емтиханға дайындалдым.

Бұл Ләзиза апайдың маған жөн сілтегені, ерекше қамқорлығы болатын.

Алматыдағы А.Пушкин атындағы орталық кітапханаға өзі ерітіп апарды. Әбу ақынның үй қабырғасында қаланып тұрған кітаптарының ішінен шығарма жазғанда керек болады, – деп, бірнеше кітаптарын оқуға алып берді. Ол кісі кітаптарының орнын ауыстырмайтын. Өте ұқыпты етіп өзі қатарлайды екен.

Емтихан өтетін күн де жетті. Үлкен залда әр облыстан келген қыз-жігіттер, абитуриенттер отырмыз. Шығарма тақырыбы, Ғабит Мүсіреповтың шығармасындағы әйел образы, сосын еркін тақырып болды. Мен еркін тақырыпты таңдадым. Бірақ, әйел образында ішіне енгізіп, өз өлеңіммен түйіндедім. Грамматикалық қателері болмаса, мазмұны жағынан жақсы жазылды. Айтқанымдай мазмұнына бес қойылыпты. Үтір мен сызықшалар қойылмағандықтан, шығар екінші бағасы төрт болды. Соңғы емтихан шет тілі болатын. Менің аттестатымда шет тілінен баға бар. Ал оңтүстіктен келгендер оқымады деген қағаз әкелген екен. Мектепте жүргенде неміс тілінен өзімше жақсы оқығанмын. Бірақ емтихан кезінде, неміс тілінде қойылған сұрақтарды ұқпадым. Жауап бере алмадым. Әйтеуір үш деген бағаны ерөн қойып берді. Енді конкурстан өту қалды. Бірақ, үш деген бағамен конкурстан өте алмайтыным белгілі еді. Не істеу керек?

Ләзиза апай менің жағдайымды білгеннен кейін «Қазақстан әйелдері» журналының атынан, Әтина Жәкетеаеваның қолын қойғызып, ректордың және конкурс комиссиясының атына хат дайындатқызды. Хатты алуға редакцияға өзім бардым. Хат мазмұнында менің шығармашылығымды көрсетіп, жағдайымды түсіндіріп, конкурстан өткізуді сұрапты. Түні бойы ұйықтай алмай шықтым. Конкурс комиссиясы бізді бір-бірлеп шақырды. Менің фамилиям аталғанда, есікті ашып, жасқана барып, алдарына отырдым. Кең де жарық үлкен залда жеті адам отыр екен. Журналистика факультетінің деканы Тауман Амандасовты танимын. Өйткені, ол кісі ойымда қалды, таяқпен жүреді, әрі келген кезде оның алдына жатақхана сұрап барғанмын. Қалғандарын танымаймын. Қолымдағы хатты деканға ұстаттым да күтіп отырмын. Бәрі үнсіз. Бірақ, менің әкелген хатымды оқып шықты да, бәрі күлді. Неге күлгенін білмеймін. Бір кезде Тауман аға:

- Қайреке сіздің жерлесіңіз екен, қайтеміз, ұпайы төмен, біздің талаптан шыға алмапты.

Дегенмен, сұрағыңыз бар ма? – деп шашы ақ күмістей, жүдеулеу келген үлкен кісіге қарады. Ол кісі Хайыржан Бекхожин деген Баянауылдың азаматы екен. Мен Қайыржан Бекхожиннің кітаптарын білемін. Ал бұл кісі туралы жаңа естідім.

- Қайда тұрып жатырсың! Кімнің үйіндесің, жатақханадан орын алдың ба? – деді қырылдаған даусымен маған қарап. Мен не деп жауап берерімді білмей, тосылып қалдым да, «Ләзиза жеңгемнің үйіндемің» дедім ақырын ғана.

- Онда түсінікті, мына хат та сол кісінің ұсынысымен жазылған екен ғой. Жақсы ойланайық, Керекуден оқуға келетіндер онша көп емес. Дегенмен, қыз баланың бұл мамандықты таңдағанын дұрыс деп санамаймын. Газетте істейді екен. Сырттай оқысын, - деді. Мен болсам, олардың шешіміне түсінбедім. Конкурстан өттім бе, өтпедім бе деген екі ұдай ойменен шығып жүре бердім. Сөйтіп, мен жоғарғы оқу орны-журналистика факультетіне оқуға түстім.

Шолпан БАЙҒАЛЫ, ақын, Қазақстан журналистер одағының мүшесі, Павлодар қаласының құрметті азаматы

Меншік иесі – С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті

Газет Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігінде тіркеліп, № 1858-Г куәлігі берілген (27.03.2001)

Газет С.Торайғыров атындағы ПМУ-інің «Білік» газеті редакциясының компьютерлік орталығында теріліп, қатталды.

Редакция мекен-жайы: Павлодар қаласы, Ломов көшесі, 64, 230 – кабинет. Байланыс тел./факс: 67-36-48. www.psu.kz.

Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді. Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.

Ақылдастар алқасы: Р.Т. Билялов, Ю.Д. Поминов, А.Ф. Зейнулина, Р.Ш. Торпищева

Редактор: Т.А. Вербейко

Тілшілер: К.В. Власенко

А. Адильбек

Көркемдеуші-беттеуші: К.В. Власенко, Е.М. Абенов

Корректор: С.К. Шаймарданова

«Дом печати» ЖШС баспаханасында басылды. Павлодар қаласы, Астана көшесі, 143 үй. Телефоны: 8 (7182) 618026 Тапсырыс: № Г18 – 2225 Тиражы: 500 дана.